

Den kolde krigs oprindelse

Forskellige interesser

- År 1945 var begyndelsen på en lang periode med uenigheder og misforståelser mellem Sovjetunionen (USSR) og dens tidligere allierede i Vesten (især USA)
- Sovjetunionen troede på, at en magtfuld regering skulle kontrollere staten og økonomien, så alt var statsejet
- USA mente, at virksomhederne skulle være privatejede

Europa efter 2. Verdenskrig

- Vesteuropa og Amerika var bekymrede for Sovjetunionens fremgang i Østeuropa
- Mange Europæere og Amerikanere troede, at kommunisterne prøvede at overtage verden
- Marts 1946 - Winston Churchill advarede om 'Jerntæppet' og diktaturet i Sovjetunionen

Jerntæppet

- Sovjetisk diktator Joseph Stalin gjorde de fleste Østeuropæiske lande kommunistiske - "Østblokken"
- USA ledte Vestblokken, som var landene i Vesteuropa
- Den usynlige grænse som delte Europa i en øst- og vestblok, blev kaldt Jerntæppet

From Stettin in the Balkans, to Trieste in the Adriatic, an iron curtain has descended across the Continent. Behind that line lies the ancient capitals of Central and Eastern Europe.

-- Sir Winston Churchill, 1946

Deling af Tyskland

- Efter 2. Verdenskrig delte de allierede Tyskland i 4 zoner, for at undgå, at Tyskland fik magt igen
- USA, Storbritannien, Frankrig og Sovjetunionen kontrollerede hver deres zone.
- 1948: De vestlig allierede ønskede, at Tyskland skulle blive ét land igen, men Sovjetunionen var uenig
- Den sovjetiske zone blev kaldt "Østtyskland" og de vestlige allieredes zone blev kaldt "Vesttyskland".
- Berlin blev også delt i øst og vest.

Resultatet af 2. verdenskrig

- Tyskland blev delt i 4 zoner

Resultatet af 2. Verdenskrig

- Tyskland blev delt i Øst- og Vesttyskland
- Østtyskland blev kommunistisk
- Vesttyskland blev demokratisk

Tyskland i efterkrigstiden

Kunsten

Berlinmuren

- Mange østberlinere hadede at bo under det kommunistiske styre
- Heldigvis var Vestberlin og friheden lige på den anden side af vejen
- Omkring 3 millioner mennesker flygtede til Vestberling i håb om politisk frihed og et bedre liv
- Det østtyske styre ønskede at stoppe flygningestrømmen
- I august 1961, byggede Østtyskland en mur mellem Øst- og Vestberlin
- Bevogtet af Sovjetiske tropper blev den et symbol på splittelsen mellem Øst- og Vesteuropa

1961 – Berlin Muren blev bygget

Atomkrig

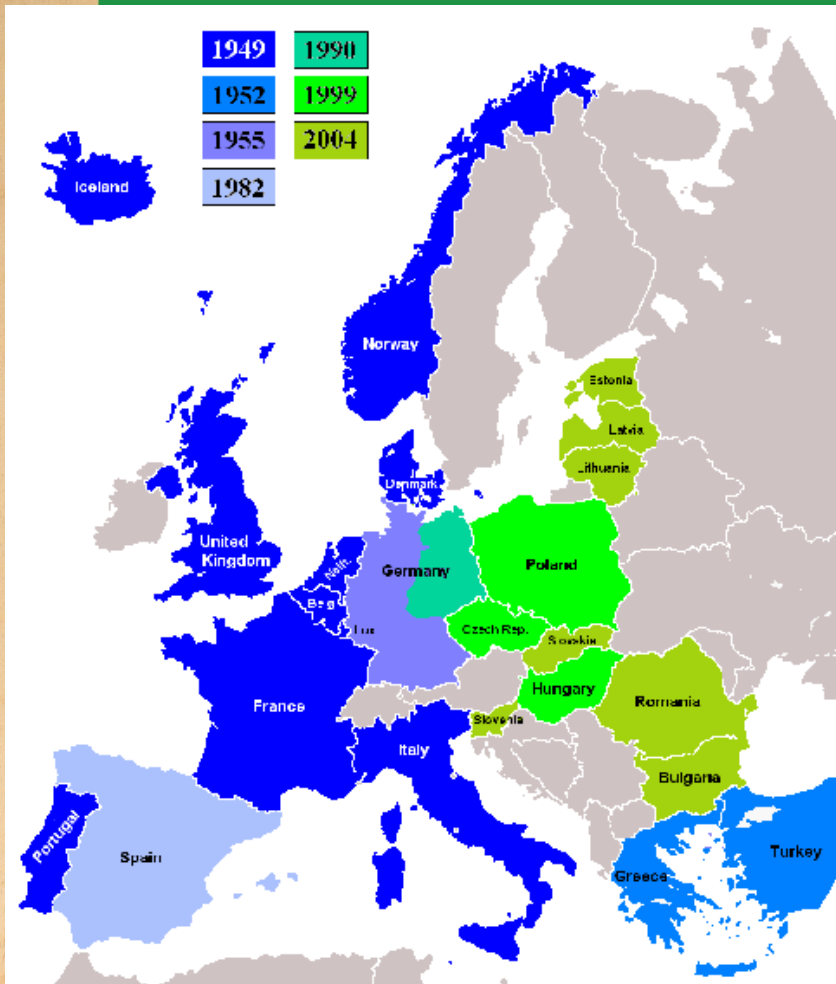
- Hver blok troede, at den anden prøvede at "overtage" verden. Ingen af blokkene ville give op, folk levede i frygt for, at verden ville bryde ud i 3. Verdenskrig
- Denne gang kunne det være en atomkrig, som kunne ødelægge hele verden
- Landene begyndte at forme alliancer for at beskytte sig selv

NATO

- 1949: Vesteuropæiske lande, Canada, & USA formede *The North Atlantic Treaty Organization* (NATO)
- Landene i NATO troede, at Sovjetunionen ville lade Vesteuropa være, hvis de havde USA og deres atombomber i ryggen

NATO

- Eftersom den kolde krig fortsatte begyndte flere lande at alliere sig med de to stormagter
- USA og USSR havde stor indflydelse på begivenheder og projekter verden over

USSR

- Var fast medlem af FNs sikkerhedsråd
- Havde stor indflydelse på andre kommunistiske lande og diktaturer verden over
- Var den største stat i verden, havde den 3. største befolkning, & verdens 2. største økonomi
- Havde militær- og rumteknologi, et verdensomspændende agentnetværk (KGB), og et af verdens største lagre af atomvåben

USA

- Var også et fast medlem af FNs sikkerhedsråd. De havde også stærke bånd med såvel Vesteuropa som Latinamerika
- Havde verdens 4. største befolkning
- Havde en stærk militæralliance med NATO, den største flåde i verden, med baser over hele verden, CIA, og et stort lager af atomvåben

Warszawa-pagten

- Hvad var Warszawa-pagten?
En alliance bestående af Sovjetunionen og dens allierede kommunistiske lande
- Hvorfor blev den formet?
Som en modstand til NATO
Som en anti-vestisk militæralliance
- Hvorfor "Warszawa"?
Traktaten blev underskrevet i Warszawa i Polen
- Lydstater?
Lydstater er lande som er afhængige af en stærkere stat til at beskytte dem.
Sovjetunionens lydstater var: Bulgarien, Rumænien, Tjekkoslaviet, Ungarn, Polen, og Østtyskland.

Hvad med Tjekkoslavakiet

- Tjekkoslavakiet blev udråbt som selvstændig stat i oktober 1918
- Under 2. Verdenskrig valgte den daværende tjekkoslavakiske præsident Edvard Benes, at samarbejde med den daværende russiske præsident Josef Stalin
- 1948 var der regeringskrise i Tjekkoslavakiet. Edvard Benes bukker under for presset, og kommunisterne overtog magten

Tjekkoslavakiet efter 1948

- Der indledes en massiv forfølgelse på kommunisternes politiske modstandere
- Der indføres planøkonomi og ideologisk ensretning

Forår i Prag 1968 - optakten

- Forfattere og intellektuelle kommunister taler om behov for reformer efter økonomisk kollaps
- Reform-kommunisterne kommer til magten, og viser vilje til at imødekomme deres krav
- Den nye leder Alexander Dubcek fremsætter ønske om at indføre "socialisme med et menneskeligt ansigt"

Opsummering af den kolde krig

Hvordan gjorde de det?

- Spionage (KGB vs. CIA)
- Våbenkapløb (atombomben)
- NATO vs. Warszawa-pagten

Sovjetunionen og
østblokken

USA og de vestlige
demokratiske lande

Mål: At gøre verden
kommunistisk

Mål: At fjerne
kommunismen på
verdensplan

Tab af kontrol

- Sovjetunionen brugte mange millioner på at stoppe demonstrationer, beskytte deres grænser, og at holde sig inde i våbenkapløbet mod USA
- 1985: Økonomien var så ustabil, at Mikhail Gorbatsjov, Sovjetunionens leder, slækkede på statens kontrol af fabrikker og gav mere frihed til borgerne

1988 – Et år med drastiske forandringer

- Sovjetunionen tillader privatejede fabrikker og forretninger
- Præsident Reagan besøger Gorbatjov i Moskva!
- Gorbatjovs reformer giver anledning til en politisk forandring i Letland, Litauen, Estland, Georgien, Tjekkoslaviet og Ungarn

“Tear Down This Wall!”

- I mange demonstrationer opfordrede befolkningen i Østtyskland regeringen til at fjerne Berlinmuren
- Da det blev annonceret at muren skulle fjernes, kravlede både Øst- og Vestberlinere op på muren
- 9. november 1989: Berlinmuren, symbolet på kommunisme, blev revet ned
- Kort tid efter at muren faldt, blev Tyskland igen samlet i et land (3. oktober 1990)

Kunsten

Fløjsrevolutionen

- Efter murens fald opstod der demonstrationer i Tjekkoslaviet
- På få dage i november 1989 brød det kommunistiske regime sammen
- Den 28. december 1989 blev Alexander Dubcek valgt til formand for parlamentet og dagen efter blev Vaclav Havel valgt som præsident
- I juni 1990 blev det første demokratiske valg siden 1948 afholdt

1991: Enden på den kolde krig

- Efter Tysklands genforening, blev mange af de tidligere stater i USSR atter selvstændige
- Sovjetunionen brød sammen